

Samrådsredogörelse

Översiktsplan för Pajala kommun med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning

Innehåll

A. Samrådsprocess	3
B. Inkomna yttranden	3
C. Samrådsyttranden – sammanfattning	3
1. Länsstyrelsen, yttrandet redovisas i sin helhet	4
<i>Länsstyrelsens yttrande</i>	4
<i>Bakgrund</i>	4
<i>Övergripande synpunkter</i>	4
<i>Program</i>	11
<i>Förutsättningar</i>	11
<i>Planförslaget</i>	11
<i>Miljökonsekvensbeskrivning</i>	13
<i>Övriga synpunkter på redovisningen</i>	15
<i>Samråd</i>	15
2. SGI Statens geotekniska institut.....	18
3. Banverket.....	19
4. Förvarsmakten	19
5. Kiruna kommun.....	19
6. Gällivare kommun	20
7. Övertorneå kommun	20
8. Pellon kunta.....	20
9. Muonion kunta	20
10. Lapplands förbund, Finland	20
11. Sattajärvi sameby	21
12. Aareavaara byasamfällighetsförening	22
13. Kengis Bruk.....	23
14. Arelax Lapland, Bengt Göran Niska	23
15. Kerstin Tuomas Larsson.....	24
16. Carin och Håkan Forsén	24
17. Inga Britt Uusitalo	25
18. Mona Kumpula.....	25
19. Martin och Johanna Hjærtström.....	26
20. Tore Hjort, ordförande STR-T (Svenska Tornedalingars Riksförbund)	26
21. Ingvar Kauppi.....	26
22. Torsten Niemi.....	27
23. Gertrud Uusitalo	27
24. Rolf Hjærtberg.....	27
25. Tommy Krekula	28
26. SGU, Sveriges geologiska undersökningar	28
D. Samrådsmöten, sammanfattning	29

A. Samrådsprocess

Samrådshandlingarna har varit utställda för granskning under tiden 18 november 2009 t.o.m. den 11 januari 2010 på följande ställen: kommunkontoret i Pajala samt biblioteken i Pajala Tärendö, Korpilombolo och Junosuando.

Samrådshandlingar har också skickats till berörda kommuner, myndigheter och organisationer för synpunkter.

Ett samrådsmöte med näringslivet samt 6 allmänna samrådsmöten har hållits under samrådstiden i Kitkiöjärvi, Kaunisvaara, Junosuando, Tärendö, Korpilombolo och Pajala centralort. En redogörelse av vad som diskuterats på samrådsmötena finns i avsnitt **D. Samrådsmöten – sammanfattning**.

Samrådsmaterial finns att läsa och ladda ner på kommunens hemsida <http://www.pajala.se/mun/pajala/www.nsf/>.

B. Inkomna yttranden

1. Länsstyrelsen
2. SGI
3. Banverket
4. Förvarsmakten
5. Kiruna kommun
6. Gällivare kommun
7. Övertorneå kommun
8. Pello kommun, Finland
9. Muonio kommun, Finland
10. Lapplands förbund, Finland
11. Sattajärvi sameby
12. Aareavaara byasamfällighetsförening
13. Kengis bruk
14. Arelax Lapland, Bengt Göran Niska
15. Kerstin Tuomas Larsson
16. Carin och Håkan Forsén
17. Inga Britt Uusitalo
18. Mona Kumpula
19. Martin och Johanna Hjærtström
20. Tore Hjort
21. Ingvar Kauppi
22. Torsten Niemi
23. Gertrud Uusitalo
24. Rolf Hjærtberg
25. Tommy Krekula
26. SGU, Sveriges geologiska undersökning

C. Samrådsyttranden – sammanfattning

Yttrandena redovisas sammanfattad nedan och kommenteras av *kommunen*. De finns att läsa i sin helhet på plan- och miljökontoret.

1. Länsstyrelsen, yttrandet redovisas i sin helhet

BAKGRUND

Pajala kommun har upprättat ett förslag till kommuntäckande översiktsplan. Förslaget har överlämnats till länsstyrelsen för samråd enligt 4 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL).

I samband med samråd om ett förslag till en översiktsplan skall länsstyrelsen enligt 4 kap 5 § PBL särskilt ta tillvara och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar av sådana allmänna intressen enligt 2 kap PBL, verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses och att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs, samt verka för att markanvändningsfrågor som berör två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

LÄNSSTYRELSENS YTTRANDE

ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Pajala kommun har på kort tid tagit fram ett förslag till kommuntäckande översiktsplan. Kommunen befinner sig intensiv planeringsfas som en konsekvens av planerna på brytning av järnmalm i Kaunisvaaraområdet. Flera planeringsprocesser och utredningar pågår parallellt för gruvverksamhet, ny infrastruktur, industriområden, bostäder m.m. Länsstyrelsen har stor förståelse för den komplexa situation som kommunen befinner sig i med helt nya planeringsförutsättningar och ett snabbt framväxande stort behov av planeringsinsatser på olika nivåer där den fysiska markanvändningsplaneringen är en mycket viktig del. Översiktsplanen har betydelse som vägledande och stödjande dokument i samband med olika markanvändningsbeslut. Länsstyrelsen har därför i sitt samrådsyttrande lagt stor vikt på att hjälpa kommunen i arbetet med att arbeta fram ett förslag till översiktsplan som kan bidra till den spännande utvecklingsfas som kommunen befinner sig i.

Planhandlingen i stort

Samrådsunderlaget innehåller förutom ett program, planeringsförutsättningar, planförslag och en miljökonsekvensbeskrivning.

Planförslagets upplägg är tydligt och konsekvent. Samordningen mellan kapitel två om förutsättningar och kapitel tre om själva planförslaget behöver dock ses över. Under kapitel två, "Förutsättningar", finns i vissa fall tydligt markerade kommunala målsättningar och ställningstaganden medan de ibland kan ligga dolda i den löpande texten. En del av de markerade målsättningarna och ställningstaganden som finns är delvis ot tydligt beskrivna. Det bör även tydligare framgå i vilka situationer kommunen avser att verka för det kommunala ställningstagande som redovisas. I själva planförslaget (del 3) bör beskrivningarna av planinnehållet fördjupas något för att de skall bli lättare att förstå förslaget och motiven bakom innehållet.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras

Planförslaget behöver kompletteras med en redovisning av hur kommunen förhåller sig till de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras

I förslaget till översiktsplanen bör redovisas hur förslaget förhåller sig till de regionala planeringsunderlagen RUP och RTP. Länsstyrelsen anser att kopplingen mellan den fysiska planeringen och utvecklingsprogrammen är mycket viktig för att visioner i de olika sammanhangen ges förutsättningar för förankring och förverkligande. I förslaget till ny Plan- och bygglag stärks översiktsplanens strategiska roll i och med förslaget att i den översiktliga planeringen **ska** man ta hänsyn till mellankommunala och regionala förhållanden. Det innebär att översiktsplanen får en tydligare regional och strategisk betydelse.

Kommentar:

Arbetet med utvecklingsfrågor i Pajala kommun utgår till stor del från vad som sägs i RUP och RTP, till exempel de på sidan 63 redovisade prioriterade områdena. Texten i planen ses över och kompletteras för ytterligare tydlighet.

Översiktsplanen saknar en samlad konsekvensbeskrivning som tydligt redovisar konsekvenserna av planförslaget. Enligt 4 kap 1 § PBL skall planens konsekvenser kunna utläsas utan svårighet. Det saknas även en redovisning av planförslagets konsekvenser för miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster. Miljö kvalitetsnormerna måste behandlas i översiktsplanen.

Det är även nödvändigt att kommunen ser över planens tydlighet i kapitel 3 där beskrivningen av innehållet på plankartan i vissa fall behöver förtydligas.

Kommentar:

Texten i planen ses över och kompletteras för ytterligare tydlighet. Föreskrifterna för miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster började gälla efter denna plan gått ut på samråd. Plan och miljökonsekvensbeskrivning ses över och kompletteras.

Plankartan

Pajala kommun har haft som ambition att göra kommuntäckande översiktsplan på en mer övergripande nivå. Kommunen redovisar även en plankarta i en skala som är mycket övergripande med begränsade redovisningsmöjligheter. Till planen hör även en översiktlig karta med en redovisning av utvecklingszoner.

Länsstyrelsen anser att plankartan har en mycket viktig roll och att i detta fall bör den utvecklas så att kommunens ambitioner för den framtida markanvändningen framgår tydligare. Kommunen bör även se över skalan på plankartan som är mycket översiktlig med begränsade möjligheter att orientera sig på. Detta är särskilt viktigt då kartorna i planbeskrivningens kapitel två till viss del är svåra att tolka. Det är även tveksamt om det är nödvändigt med en särskild karta för utvecklingszoner. Kommunen bör överväga att föra samman informationen på de båda kartorna.

Kommentar:

Zonkartan tas bort som separat karta och läggs i stället in bredvid texten om utvecklingszoner. Övriga synpunkter noteras, kommunen anser att innehållet på plankartan är relevant med den kunskap som finns i nuläget men att tydligheten i layout kan förbättras.

Riksintressen

Länsstyrelsen saknar en sammanhållen redovisning av samtliga riksintressen och en beskrivning av hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena. Det valda redovisningssättet innebär en viss otydlighet när det gäller riksintressenas särställning som statliga intressen. Redovisningen av riksintressen och kommunens syn på dessa bör ges en mer tydlig plats i översiktsplanen.

SGU utreder för närvarande en detaljavgrensning av riksintresse för mineralproduktion avseende malmfyndigheterna i Kaunisvaaraområdet. Samråd om avgränsningen planeras att hållas under första halvåret 2010 med ett eventuellt beslut vid halvårsskiftet. Pajala kommun bör ta upp detta riksintresse i den kommuntäckande översiktsplanen även om en fördjupning planeras för det aktuella området. SGU kommer även att lämna synpunkter på samrådshandlingen för översiktsplanen innan utställningsskedet.

Banverket hävdar i sitt samrådsyttrande till Länsstyrelsen att båda utredningskorridorerna för järnvägsanslutningen till Finland från gruvområdet i Kaunisvaara är av riksintresse för kommunikationsanläggningar enligt miljöbalken 3 kap 8 §. Länsstyrelsen anser att utredningskorridorerna bör beskrivas i text och det skall framgå hur kommunen avser att tillgodose de av Banverket utpekade riksintressanta utredningskorridorerna. Korridorerna bör även markeras på kartan på sid. 52 samt på plankartan.

Kommentar:

Redovisningen av gällande riksintressen ses över och kompletteras. Information om riksintresse för mineralproduktion läggs in i texten. Utredningskorridorerna för järnvägsanslutning till Finland redovisas tydligare.

Tillväxtverket håller på att utreda riksintresse för industriell produktion. Länsstyrelsen har fått lämna förslag på lämpliga områden för Norrbottens län. För Pajala kommun har Länsstyrelsen föreslagit de planerade gruvorna i Kaunisvaara (Tapuli, Stora Sahavaara). I den fortsatta processen i utredningen kommer samråd att hållas med lokala och regionala intressen och aktörer.

Försvarsmakten har lämnat ett förslag till hur riksintresset för totalförsvaret kan beskrivas på sid. 48.

”Riksintresset för totalförsvarets militära del

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygplatser som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

I Pajala kommun finns inga öppet redovisade riksintressen/intressen för totalförsvaret. Riksintresset riskerar att påverkas främst av uppförande av höga objekt som vindkraftverk.

Försvarsmakten bör kontaktas i tidigt skede avseende vindkraftsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 50 m inom tätort

Länsstyrelsen kommer att verka för att mätpunkten på berget Juppuka som är en del Världsarvet Struves skall lyftas fram som riksintresse för kulturmiljö. Länsstyrelsen kommer och att ta upp frågan för behandling med Riksantikvarieämbetet.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

EU:s ramdirektiv för vatten

Den 18 december 2009 har det fattats beslut om miljökvalitetsnormer för vattenförekomster inom Bottenvikens vattendistrikt. (Se Länsstyrelsen i Norrbottens läns föreskrifter 25 FS 2009:176 A93) Dessa miljökvalitetsnormer behandlas inte i översiktsplanen, mer än att EU:s ramdirektiv för vatten omnämns under avsnittet om miljökvalitetsnormer. Länsstyrelsen anser att kommunen skall behandla

frågan redan nu i samrådsskedet genom att beskriva och analysera planförslaget utifrån gällande miljö kvalitetsnormer för de vattenförekomster som finns i Pajala kommun.

Kommentar:

Föreskrifterna för miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster började gälla efter denna plan gått ut på samråd. Plan och miljö konsekvensbeskrivning ses över och kompletteras med de förutsättningar och åtaganden som gäller för kommunen.

Klimat och sårbarhet

Kommunen bör utveckla avsnittet om förväntade effekter av klimatförändringarna som kan komma att påverka Pajala kommun. Här bör även kommunen utveckla sin syn på frågan om hur framtida nödvändiga klimatanpassningsåtgärder skall hanteras i markanvändningsplaneringen. Se länsstyrelsens rapport: Klimatförändringar i Norrbottens län – konsekvenser och anpassning, Länsstyrelsen rapportserie nr 13/2009.

Kommunen bör även redovisa nu kända områden där det är problem med översvämning, ras, skred och erosion. Föroreningsrisker för vattentäkter är även aktuell fråga med avseende på konsekvenser av ett förändrat klimat. Det finns en översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena avseende Pajala kommun, källa. Räddningsverket/Scandiaconsult Sverige AB, 1998-11-16, rev. 1999-03-11 Det är även viktigt att kommunen redogör för hur man tänker hantera framtida planeringssituationer inom områden med risker eller oklara förhållanden.

För närvarande pågår en översvämningsskartering för Torneälv som kommer att avslutas under 2011 och presenteras under 2012. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att kommunen i nästa översyn av översiktsplanen och i kommande arbete med fördjupade översiktplaner och nya detaljplaner tar dessa nya karteringar i beaktande och redovisar hur risker för översvämning, ras och skred kan komma att påverka markanvändningsplaneringen.

Kommentar:

Plan och miljö konsekvensbeskrivning ses över och kompletteras. Frågan kommer också att hanteras vidare i de fördjupade översiktsplanerna och i ett tematiskt tillägg för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS.

Miljö- och riskfaktorer

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen redovisar miljö- och riskfaktorer som redovisas i översiktsplanen på en karta eftersom dessa faktorer är viktiga utgångspunkter vid strategiska val för den framtida markanvändningen. Det är särskilt viktigt att redovisa dessa förutsättningar till nu kända områden med problem med översvämning, ras och skred. Det är även viktigt att kommunen redogör för hur man tänker hantera dessa frågor i framtida planeringssituationer inom områden med risker eller oklara förhållanden.

Kommunen har redovisat riskobjekt samt områden med särskilda risker som kan ge allvarliga konsekvenser. Områden som berörts är t.ex. tekniska olycksrisker så som brand, transportolyckor, transport av farligt gods mm. Länsstyrelsen anser att kommunen även bör beskriva tilltänkta åtgärder för att minimera riskerna. Exempel på vad som bör finnas med är: riktlinjer för skyddsavstånd mellan bostadsbebyggelse och transportleder av farligt gods, alternativa färdvägar för tung trafik, räddningstjänstens insatstider, utryckningsfordonens framkomlighet, eventuella farliga verksamheter enligt 2 kap. 4§ LSO, eventuell skyddsobjekt.

Kommentar:

För närvarande pågår en översyn av trafiksituationen kring centralorten och gruvområdet avseende de förändringar som gruvetableringen väntas medföra. Frågan kommer också att hanteras vidare i de fördjupade översiktsplanerna.

Utredningsområden för vindkraft

I planbeskrivningen redovisas en karta över utredningsområden för vindkraft. Det är dock oklart med vilka kriterier dessa tagits fram. Enligt planbeskrivningen har hänsyn tagits till allmänna intressen vid identifieringen av dessa områden. Det framgår dock inte hur den avvägningen gått till. Länsstyrelsen kan konstatera att överväganden delen av utredningsområdena överlappar i olika utsträckning skogs- och myrområden med höga naturvärden, se bifogad karta, (bilaga 2). Utbyggnad av vindkraft med tillhörande infrastruktur har en stor negativ påverkan på skogsområden med höga naturvärden genom den habitatförlust och fragmentering som kan uppstå.

De föreslagna utredningsområdena är även i konflikt med viktiga kulturmiljöintressen. Till exempel område 6 riskerar komma i konflikt med natur- och kulturvärdena vid Vasikkavuoma slättermyr en plats där stora summor lagts ned på att säkerställa bl.a. de kulturhistoriska värdena samt område 7 vid den långsmala byn Sattajärvi med äldre bebyggelse och odlingslandskap som utpekats i kulturmiljöprogrammet. Masugnsbyn är ett annat vindkraftsprioriterat område där höga kulturmiljövärden utpekats.

Försvarsmakten har gjort en teknisk analys av de utpekade utredningsområdena för att se om områdena är i konflikt med totalförsvarets intressen. Område 15 och 16 är delvis i konflikt med totalförsvarets intressen och område 17 bör helt utgå.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ta upp frågan om hur man ser på vindkraftsetableringar utanför de föreslagna utredningsområdena och om det är några områden där kommunen inte kan tänka sig en utbyggnad av storskalig vindkraft.

Kommentar:

Beskrivningen av urval av utredningsområden kompletteras. Plankartan ändras till att bara redovisa områden med goda vindförutsättningar.

Mellankommunal samverkan

Länsstyrelsen kan konstatera att det finns behov av mellankommunal samverkan kring några av förslagen i översiktsplanen, bl. a. när det gäller synen på vindkraftsutbyggnad i kommungränser, turismutveckling i älvdalarna och kring en eventuell redovisning av en framtida järnvägsförbindelse mot Svappavaara, se även under infrastruktur.

Kommentar:

Pajala kommun har påbörjat en dialog med Gällivare kommun om vindkraften, och kommer att ha en dialog även med de andra grannkommunerna i mellankommunala frågor.

Strandskyddet

Av planförslaget framgår att kommunen anser att längs gränsälvarna bör strandskyddet samordnas med finsk lagstiftning. Länsstyrelsen konstaterar att den svenska lagstiftningen gäller i Sverige och bedömer att det inte finns möjlighet att samordna svensk och finsk lagstiftning i detta avseende. Pajala kommun avser enligt samrådshandlingen se över förutsättningarna för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-område). Ett tillägg kommer att göras till kommuntäckande översiktsplanen.

Kommentar:

Texten om samordning med finsk lagstiftning tas bort.

Infrastruktur

Beskrivningen av arbetsmarknaden bör fördjupas avseende ut- respektive inpendlingen med utgångspunkt från såväl nuläget som den önskvärda framtiden. Det bör även redovisas vilken betydelse en broförbindelse vid Äkäsjokisuu kan betyda för regionens arbetsmarknad. En sådan redovisning är av strategiskt betydelse för planerna på en utvecklad/kompletterande väginfrastruktur i kommunen.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Redovisningen av behovet av kompletterande väginvesteringar motiverade direkt eller indirekt av den planerade gruvverksamheten bör utvecklas och illustreras på karta på ett tydligt och överskådligt sätt. Detta bör göras trots de planerade fördjupningarna av den kommuntäckande översiktsplanen. Det är även viktigt att i möjligaste mån beskriva målsättningen och motiven till de kompletteringar av vägnätet som kommunen bedömer som nödvändiga.

Beskrivningen av järnvägskopplingen mellan gruvorna i Kaunisvaara/Pellivuoma och finska nätet i Äkäsjokisuu bör utvecklas och förtydligas med utgångspunkt från Banverkets slutsatser om att förordna en nordlig korridor med alternativa sträckningar. Kommunen bör utifrån ett längre tidsperspektiv överväga hur en framtida järnvägskoppling mellan gruvområdet och Svappavaara och Malmbanan skulle kunna redovisas. En sådan järnvägskoppling är en förutsättning för utsklepning av järnmalm via Narvik.

Kommentar:

Den pågående parallella planeringen i Pajala med många aktörer och bland annat Vägverk och Banverk är inte i fas sinsemellan. Arbetet med behov av kompletterande vägar och järnvägar pågår och i nuläget finns inget mer underbyggt att redovisa. Under våren kommer Vägverket att anordna workshop med berörda parter där kommunen kommer att delta och föra fram sina synpunkter.

Kartan med utvecklingszoner är tänkt som översiktlig redovisning av en utveckling som skulle kunna vara tänkbar i en framtid.

Avsnittet om flyget bör kompletteras med att Pajala flygplats är en Schengenflygplats med möjlighet till direkttrafik till/från det övriga EU-området. Det bedöms vara en viktig förutsättning för näringslivsutvecklingen i allmänhet och i synnerhet för turistnäringen. Pajala flygplats kan vidare vara en backup flygplats för Kittilä flygplats.

Planhandlingen bör även kompletteras med information om att stora delar av Pajala kommun ligger inom MSA-påverkande ytan för Pajala-Ylläs flygplats. MSA är den höjd på vilken flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen. Inom MSA-ytan gäller att om vindkraftverk och andra höga byggnader skall uppföras så skall flygplatsmyndigheten i egenskap av sakägare ges möjlighet att yttra sig över ärendet. Den MSA-påverkande ytan, består av en cirkel med radien 55 km, som utgår från flygplatsens landningshjälpmedel.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Bostadsförsörjning

Det bör framgå av översiktsplanen att kommunen skall, enligt 1 § i lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar:

skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen genomförs.

Vid planeringen av bostadsförsörjning skall kommunen, om det behövs, samråda med andra kommuner som berörs av planeringen.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen skall antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

Pajala kommun har inte antagit några riktlinjer för bostadsförsörjning och är en av kommuner som har ett pågående rekonstruktionsavtal med BKN. Avtalet med BKN innebär att de ca 70 lägenheter som omfattas av avtalet inte på nytt får användas till bostäder utan statens uttryckliga medgivande.

Länsstyrelsen känner en viss tveksamhet till kommunens antagande att beståndet av privata obebodda fastigheter kan tillgodose stora delar av behovet av nya bostäder. Det kan inte tas för givet att det privata beståndet av obebodda bostäder kommer att vara tillgängligt för inflyttande arbetskraft. Kommunen antar dessutom att det är en viss andel av bostadsförsörjningen kommer att klaras genom "återvändare" som äger obebodda fastigheter som kommer tillbaka till kommunen när gruvdriften startar. Länsstyrelsen tycker de är tveksamt om kommun kan ta förgivet att är någon betydande andel av bostadsbehovet som kan tillfredställas på detta sätt. Kommunen bör ha en alternativ strategi för hur bostadsförsörjningen skall klaras ifall tillskottet ifrån det privata bostadsbeståndet inte blir stort som önskat.

Det framgår inte av översiktsplanen om hur kommunen tänker säkerställa att uthyrning av bostäder i fritidshus och obebodda gårdar leder till goda boendemiljöer. Kommer dessa bostäder klara de krav som bör ställas på t.ex. energieffektivitet, va-lösningar m.m. Kommunen bör tydligare belysa vikten av att planera för energieffektiva bostäder både vid nybyggnad och ombyggnad.

Det är även viktigt att kommunen i planeringen utgår från vilken typ av bostäder den nuvarande och framtida befolkningen vill eller behöver ha för att skapa den önskvärda attraktiviteten för gamla och nya Pajalabor.

Kommentar:

Under årtionden av avveckling har kommunen ej haft anledning att arbeta med bostadsförsörjningsfrågor i någon större omfattning. Under 2009 har olika processer satts igång med avsikt att dels inventera befintlig boendepotential samt dels att bygga upp en bostadsförsörjningsfunktion med alla relevanta ingående delar.

Kommunen arbetar med bostadsförsörjning på både kort och lång sikt. På kort sikt är behovet störst för de som ska bygga upp gruvverksamheten och eventuell ny infrastruktur, och kommunen har ett tätt samarbete med gruvföretaget Northland Resources för att säkerställa bra lösningar för alla inblandade .

På lång sikt gäller att det finns ett varierat utbud av attraktiva bostäder och i bostadsförsörjningsarbetet ingår även att ta med attraktivitets- och hållbarhetsaspekterna.

Kommunen är mycket medveten om vikten av en god bostadsförsörjning men har inte till utställningsfasen mer kompletterande material.

Rennäringen

I översiktsplanen redovisas ingen viljeinriktning om rennäringen i framtiden. Det framgår inte hur kommunen ser på näringens fortlevnad och utveckling i kommunen. Det bör även framgå hur kommunen ser på rennäringen förhållande till andra verksamheter som gruvnäring och skogsbruk.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Världsarvet Struves båge och berget Juppuka

Världsarvet Juppuka är en av mätpunkterna i Struves båge. Mätpunkten ligger på berget Juppuka och är en fast fornlämning som skyddas av kulturminneslagen. Området är Naturreservat och Natura-2000 område och ligger inom ett område som är av riksintresse för naturvården. Världsarvet ingår även i det omarbetade Kulturmiljöprogrammet för Norrbottens län. Länsstyrelsen kommer att verka för att mätpunkten på berget Juppuka som är en del Världsarvet Struves skall lyftas fram som riksintresse för kulturmiljö. Länsstyrelsen kommer och att ta upp frågan för behandling med Riksantikvarieämbetet.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

PROGRAM

Inget samråd om program har skett med Länsstyrelsen i samband med det program för översiktsplanen som tagits fram och antagits av kommunfullmäktige den 26 maj 2008.

I programmet redovisas valda delar av kommunens strategiska program för 2009-2011 samt andra underlag som har betydelse för kommunens översiktsplanering. Länsstyrelsen anser att det hade varit en för del för översiktsplanen om det tydligare hade framgått hur planförslaget tar hänsyn till framförallt det strategiska programmets innehåll.

I planförslagets programdel bör kommunen ta bort beskrivningar av miljömål som inte är relevanta för Pajala kommun. Det ökar tydligheten och minskar mängden text.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Synpunkter på avsnitt två, Förutsättningar, redovisas i bilaga 1.

PLANFÖRSLAGET

Planförslaget bygger på ett scenario där ny gruvnäring etableras i kommunen och befolkningen ökar. Kommunen bedömer att utvecklingen kommer att drivas av gruvnäringens och turist- och

besöksnäringen framtida expansion. Kommunen betraktar den kommuntäckande översiktsplanen främst som en nulägesbeskrivning och en beskrivning av en möjlig utveckling. Kommunen anser att de har små möjligheter att styra var företag och individer vill etablera sig förutom att tala om vart det inte är lämpligt.

Planförslaget målsättningar och strategier är mycket övergripande men det framgår att en gruvetablering är den viktigaste planeringsuppgiften. Det framgår dock inte tydligt var det inte är lämpligt att bygga bostäder eller etablera företag mer än riktlinjer och begränsningar som lagstiftningen kan innebära.

I förslaget ingår att förtätning av bebyggelse eftersträvas och att befintligt bostadsbestånd skall utnyttjas. Se Länsstyrelsens synpunkter under avsnittet *Bostadsförsörjning*.

Enligt planförslaget så skall femton byar studeras närmare i nio fördjupade översiktsplaner. Urvalet har gjorts genom en analys av 34 byar med ett antal kriterier som utgångspunkt. Länsstyrelsen anser att kommunen bör redovisa vilka motiv man har till det urval som gjorts för att översiktsplanen skall tillgänglig och lätt att förstå.

I utvecklingszonerna för turist- och gruvnäring kommer enligt planförslaget en stor del av den utveckling och förändring som kommunen ser framför sig att ske. Enligt kommunen råder stora osäkerheter om utvecklingen och den fysiska planeringen för gruvområdena skall ske genom fördjupade översiktsplaner. Länsstyrelsen anser dock att kommunen bör i den kommuntäckande översiktsplanen redovisa en mer utvecklade bild av hur man ser på utvecklingszonerna och de förutsättningar som råder inom dessa som stöd och riktlinjer för den kommande planeringen. Det framgår inte om kommunen har någon annan syn på markanvändningen och eventuella intressekonflikter inom dessa områden än de generella riktlinjer som lämnas på övergripande nivå i olika delar av planhandlingen. Det är särskilt viktigt att beskriva synen på utvecklingszonerna för turism som inte skall tas i fördjupade översiktsplaner.

Länsstyrelsen anser att det är tveksamt att avgränsa alla de större älvarna utmed hela deras sträckning (genom kommunen) som utvecklingszon för turistnäringen. Det innebär egentligen ingen avgränsning. Konfliktsområden bör beaktas och det är rimligt att endast begränsade avsnitt längs älvarna avsätts som utvecklingszoner för näringen. För dessa zoner är det dessutom mycket viktigt med en mellankommunal samverkan och en regional samsyn hur turistnäringen skall utvecklas längs de gränsöverskridande älvdalarna.

För de ortsanalyser som rekommenderas bör finnas ett ställningstagande eller riktlinje om i vilket skede dessa ska göras samt om de ska höra samman med planläggning. Det framgår inte om ortsanalyser skall göras i urval av miljöer där en fördjupad översiktsplan upprättas och det beskrivs inte hur kommunen tänker arbeta i andra byar.

Under avsnitt 3.2 Lokalisering och utformning av bebyggelse och anläggningar står det att ny bebyggelse bör undvikas där störningar kan förväntas. Det ger mycket begränsad vägledning om vad kommunen vill med utgångspunkt från denna aspekt.

Under rubriken möjligheter och hot bör tilläggas att ny infrastruktur även kan innebära intrång i kulturmiljöer. Det bör även lyftas fram att den turistiska attraktionskraften vilar på såväl kulturmiljö, som naturmiljö. Kulturmiljön är därför viktig att lyfta fram och även värna i utvecklingszon för turismen.

Omfattningen och urvalet av redovisningen på plankartan är begränsat och delvis svårt att förstå. Kommunen bör se över denna avgränsning. Länsstyrelsen anser att det till exempel skulle var en fördel om markanvändningsintressen som bl.a. jordbruk, skogsbruk, rennäring redovisas. Det bör även

i planbeskrivningen tydliggöras vilka områden med höga kulturvärden som redovisas. Det kan även ifrågasättas om plankartan bara skall redovisa naturvärden som naturreservat och Natura 2000 mark. Kommunen skall även överväga hur man skall redovisa riksintressen.

Kommentar:

Kommunen har en enig politisk vilja om att hela kommunen ska ges möjlighet till utveckling. Det ger vissa utmaningar i planeringen eftersom förtätning och koncentration är ett etablerat sätt att använda begränsade resurser. I det kommande tematiska tillägget om Landsbygdsutveckling i strandnära lägen kommer turistanläggningar och boende längs älvdalarna att behandlas utförligare. Bland annat redovisas möjliga konfliktområden, vilka områden som prioriteras för olika användningar och vilka kommunala kriterier som ska uppfyllas för att strandnära bebyggelse ska tillåtas. I det arbetet ingår också dialog med berörda kommuner.

I övrigt ses text och kartor över och kompletteras.

Konsekvensbeskrivning

Översiktsplanen saknar en samlad konsekvensbeskrivning som tydligt redovisar konsekvenserna av planförslaget. Enligt 4 kap 1 § PBL skall planens konsekvenser kunna utläsas utan svårighet.

Kommentar:

Texten ses över, kompletteras och samordnas med miljökonsekvensbeskrivningen.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Det är viktigt att miljökonsekvensbeskrivningen anpassas till de synpunkter som Länsstyrelsen lämnar på planhandlingen så att handlingarna blir samstämmiga avseende fakta och innehåll.

Bland annat behöver MKB:n inklusive kartan på sid.16 justeras med avseende på kompletteringar till avsnittet om områdesskydd under avsnittet om förutsättningar i planbeskrivningen. Det bör framgå om kartan som redovisar områden omfattas av det generella biotopskyddet eller om det är biotopskydd som berörs av bestämmelserna i skogsvårdslagen.

Kommentar:

Kompletteringar och förtydliganden görs i text till karta.

Kartan på sid. 8 saknar de "nya" miljöerna i kulturmiljöprogrammet, Akamella, Hirvirova Juppukka, Kiuhtisjärvi, Kolko, Pajala, Rautorimpi och Smugglarstigen.

Kommentar:

Karta sid 8 är plankartan och uppdateras med denna.

Avsnitt 4.2 om befolkning är tveksamt om det är nödvändigt att ha med i MKB:n. Det fungerar mer som en beskrivning av förutsättningarna i planförslaget och för miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommentar:

Avsnitt 4.2 tas bort.

Skogsbruket är en viktig näring i Pajala kommun med stor påverkan på bl.a. natur- och kulturmiljövärden och även rennäringen. Det är även en näring som kan komma att påverkas av ett förändrat klimat, vilket i sin tur kan komma att innebära negativa miljökonsekvenser. Länsstyrelsen saknar en beskrivning at skogsbrukets miljökonsekvenser.

Kommunens ambitioner avseende utbyggnaden av vägnätet för att binda ihop byarna med varandra och gruvutvecklingsområdet kommer sannolikt att innebära en icke helt oväsentlig miljöpåverkan som bör uppmärksammas bättre i miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Sid. 21 Det är tveksamt om bedömningen "måttlig" för påverkan på landskapsbild på grund av att kommunen idag är glest befolkad, landskapet blir lika påverkat vare sig någon för närvarande ser det eller ej. När det gäller landskapsbilden är det viktigt att ha ett långsiktigt perspektiv. Planen lyfter fram besöksnäringens betydelse för kommunen och i det sammanhanget är landskapets egenvärde väsentligt.

Kommentar:

Bedömning ändras till "stor" precis som det står i bilaga 1.

Sid. 22 Att avgränsa MKB för kulturmiljöer till att enbart gälla riksintresseområden blir missvisande, då kommunen - som det för övrigt sägs på flera ställen i översiktsplanen har ett stort antal värdefulla kulturmiljöer. Även de i länsperspektiv redovisade kulturmiljövärdena bör beaktas.

På sid.14 om psykosocial hälsa tas upp risker för negativa effekter i samband med gruvetableringarna. Det är en fråga som är angelägen och viktig att hantera förebyggande. Det saknas dock något förslag till åtgärder.

Begreppet "vattenhantering" på sid. 14 behöver förtydligas med vad som avses.

Det är angeläget under avsnitt 4.5 redovisa kända områden med risk för erosion, skred och översvämning. Det är även viktigt att redovisa vilken strategi kommunen skall ha för att hantera områden med oklara förhållanden.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Texten om översvänningsdirektivet bör kompletteras med vilket ansvar kommunen skall ha i arbetet med att genomföra översvänningsdirektivet.

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

Länsstyrelsen kan konstatera att de utpekade utredningsområdena för vindkraft berör områden med höga naturvärden, se bifogad karta (bilaga 2). I MKB:n står det däremot att områdena har avgränsats med hänsyn till naturmiljön. Miljökonsekvensbeskrivningens bedömning om vindkraftens påverkan på naturvärden bör utvecklas, särskilt med beaktande att det är så stora utredningsområden som har pekats ut.

Kommentar:

Beskrivningen av urval av utredningsområden kompletteras. Texten ses över och kompletteras. Plankartan ändras till att bara redovisa områden med goda vindförutsättningar.

Under kapitel 5.2 om miljökvalitetsnormer så behandlas inte miljökvalitetsnormerna för vatten. Den 18 december har det fattats beslut om miljökvalitetsnormer för vattenförekomster inom Bottenvikens

vattendistrikt. Det innebär att dessa normer skall tas upp i översiktsplanen och i miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen skall särskilt se till att miljö kvalitetsnormerna följs.

Kommentar:

Föreskrifterna för miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster började gälla efter denna plan gått ut på samråd. Plan och miljökonsekvensbeskrivning ses över och kompletteras med de förutsättningar och åtaganden som gäller för kommunen.

Under 4.10 tas kumulativa effekter upp utan en redovisning av någon strategi eller förslag till åtgärd hur dessa effekter skall hanteras. Kumulativa effekter är en viktig fråga när det gäller miljökonsekvenser och andra konsekvenser i samband med en sådan komplex situation som Pajala befinner sig med en utveckling av bl.a. gruvnäringen. Kommunen bör redovisa vilka åtgärder man avser att vidta för att kunna hantera de samlade miljökonsekvenserna på ett sätt så att det inte påverkar miljön och kommunens utveckling negativt.

Kommentar:

*Enligt planförslaget kommer den planerade gruvnäringen att ge de största konsekvenserna för befolkning och miljö i Pajala kommun.
För att hantera de kumulativa effekter som uppstår på grund av gruvnäringen och dess kringverksamheter kommer kommunen att göra en eller flera fördjupningar av översiktsplanen för gruvområdena.*

ÖVRIGA SYNPUNKTER PÅ REDOVISNINGEN

De små kartorna i planbeskrivningen har en liten skala och innehåller i vissa fall för mycket information för materialet skall bli tillgängligt. Dessutom har kartorna olika bakgrund som gör det svårt att jämföra informationen i de olika underlagen. Med andra ord så bör kommunen lägga extra kraft på kartorna i planbeskrivningen så att planens innehåll kan utläsas utan svårighet.

SAMRÅD

Samråd har hållits med Vattenfall Eldistribution AB, Svenska Kraftnät, Vägverket Region Norr, Skogsstyrelsen, Energimyndigheten, Banverket Norra Banregionen, Transportstyrelsen/luftfartsavdelningen, SGI, SMHI, Försvarsmakten, Sametinget och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Dessutom har synpunkter lämnats från Länsstyrelsens enheter för naturvård, kulturmiljö, miljöskydd, miljöanalys, krishantering, tillväxt och kommunikationer, naturresurs och rennäring, integration och jämställdhet samt landsbygd.

Björn Adolfson
Länsarkitekt

Mats Sjöberg
Planarkitekt

Bilagor:

1. Synpunkter på avsnitt 2, Förutsättningar

2. Utredningsområden vindkraft och naturvärden

Bilaga 1.

Pajala översiktsplan

Synpunkter på avsnitt 2, Förutsättningar

Sid.48 Riksväg 99 och väg 395 som är av riksintresse sägs vara del av "Barentsled" mot Kiruna/Narvik. "Barentsled" är ett mindre känt begrepp vilket gör att kommunen bör överväga att inte använda namnet i detta sammanhang.

Sid. 51 Det bör framgå av kartan att älvarna som är av riksintresse för friluftsliv enligt 4 kap MB även är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6 § MB.

Sid.54 Texten om strandskyddet bör korrigeras så att den överensstämmer med gällande lagstiftning. Det bör även framgå att dispens från strandskyddet inte innebär att t.ex. fornlämnings skydd upphävs.

Sid. 56 Nya reservat har nyligen bildats och det återstår 19 st. att bilda.

Bildade 09-10-29: Ahmakero, Haaravaara, Norra Jukkasjoki (som bytt namn till Tuohilehot), Lompolonperänvaara, Södra Jukkasvaara

Bildade 09-12-08: Anokangas, Haaravaara, Kiuhtisvaara, Kurkkionvuoma (utvidgning av befintligt reservat Jykyvaara) Paljaslaki (har bytt namn till Marjamaa), Nuorukkavuoma (bytt namn till Kurkkiorova), till Marjamaa), Rissavaara, Norra Vajjavuoma.

Två naturreservat är inte nämnda alls i texten: Kursuniskanmaa (bildat 07-10-19) samt Tunturit (bildat 08-09-19)

En lista bifogas (bilaga 3) med bildade och pågående naturreservat i Pajala. (Eftersom vissa av reservaten är så pass nybildade finns det inte något uppdaterat GIS-skikt att ladda ner hos länsstyrelsen. För bäst information hänvisas till någon av länsstyrelsens reservatshandläggare).

Kartan på sid. 57 samt text och karta på sid. 88-89 bör uppdateras enligt ovan om nya områdesskydd.

Sid.59-60 Texten till kartan bör kompletteras med att den redovisar fornlämningsförekomsten utifrån dagens kunskapsläge. Ingen heltäckande inventering har gjorts i kommunen och kartan kan ses som en indikation men inte någon fullständig redovisning.

Lagstiftningskapitlet bör kompletteras med en redovisning av de kyrkliga kulturmiljöerna som skyddas enligt kulturminneslagens 4 kapitel då de har ett mycket högt allmänintresse. Skyddade kyrkliga miljöer är Pajala, Junosuando, Tärendö, Korpilombolo, Muodoslombolo kyrkor med tillhörande kyrkogårdar samt Muonionalusta kyrkogård. Några få ödekyrkogårdar Kengis och Akamella samt Mankaniemi gamla skyddas av kulturminneslagens 2 kapitel.

Sid. 84 Några av beskrivningarna av kulturmiljöprogrammets områden behöver kompletteras, Anokangas, Hirvirova och Kiuhtisjärvi.

Anokangas har lång kontinuitet i utnyttjandet för renskötseln. I det vackra naturlandskapet finns sedan mycket lång tid en höstsamlingsplats för skogssamerna. Inom området finns äldre samiska härdar, kåtatomt, boplatsgröpar, fångstgröpar och ett modernt rengärde.

Hirvirova är ett skogssamiskt sommarviste på en skogsbevuxen udde invid en myr. Här finns näverkåta och timmerhage med fångstarmar.

Kiuhtisjärvi - här finns rikligt med lämningar från stenåldern och efter äldre renskötsel och skogsbruk.

Sid. 86 På kartan saknas de nya miljöerna i det reviderade kulturmiljöprogrammet; Akamella, Juppukka, Hirvirova Kiuhtisjärvi, Kolko, Pajala, Rautorimpi och Smuglarstigen.

Sid. 87 Kulturresevat bör redovisas under kulturmiljövård, inte under naturvård.

Sid. 88-89 Text och karta bör bearbetas så att texten stämmer överens med det som står under rubriken "Områdesskydd" på sid. 54-56

Sid. 92 Texten bör kompletteras med att många myrar även kan ha kulturvärden dels i spåren av äldre myrslätter, dels i randzonen mot omgivande skog/fastmark som är en miljö med stor potential för fasta fornlämningar.

Sid. 93 Kommunen bör förutom att redovisa på karta de våtmarker som ingår i myrskyddsplanen även redovisa alla klass 1 och 2 våtmarker och rikkärr på karta.

Sid.94 Under avsnittet om skogsbruk bör tydligt framgå att alla fasta fornlämningar – kända som okända är skyddade enligt kulturminneslagen.

Skogsstyrelsen genomförde 2005-2006 i samarbete med Norrbotten museum projektet Skog och Historia i Pajala kommun. Projektet var inriktat på inventering av fornlämningar och s.k. kulturlämningar och resulterade i att fler fornlämningslokaler påträffades i Pajala kommun. En s.k. kulturstig iordningsställdes vid Kiuhtisjärvi.

<http://www.skogsstyrelsen.se/epi-server4/templates/SNormalPage.aspx?id=38149>

Sid. 95 Planförutsättningarna som beskrivs för jordbruket bör göras mer relevanta i förhållande till översiktsplanen. Bland annat bör det framgå att efter Sveriges inträde i EU så sköts jordbrukspolitiken på EU-nivå och administreras av Jordbruksverket. Det bör även framgå att de kan uppkomma störningar för omgivningen i samband med djurhållning kan uppkomma i form av lukt, buller och insekter. Allergiska reaktioner främst från hästar kan ge symtom på flera hundra meters avstånd. Det är därför känsligt att lokalisera ny bebyggelse i närheten av jordbruks- eller hästföretag. Hästhållningen ökar i Pajala kommun och det bör också framgå. Om den kommunala målsättningen är att verkligen bevara gamla jordbruksmiljöer och öppna landskap skulle den kunna omformuleras enligt följande förslag: Verka för att odlingsmarken i kommunen brukas för livsmedel- foder eller energiproduktion. Vid fysisk planering ska strävan vara att bevara odlingsmarken vid förändringar av bebyggelse, infrastruktur och anläggningar.

Sid. 96 Det bör framgå att delar av kommunen omfattas av landskapsbildsskydd enligt 19 § Naturvårdslagen.

Sid.103 i de kompletterande studierna och avvägningarna av områden för vindkraftsetablering måste även förekomst av fasta lagskyddade fornlämningar vägas in.

På sid. 105 finns en vindkraftskarta med en numrering av de olika utredningsområdena men utan någon hänvisning till en beskrivning eller motsvarande.

Sid. 106 Under avsnittet övriga naturresurser bör naturgrusförekomster redovisas.

Sid. 108 NEW – står för North East West freight corridor.

Sid. 108. Texten bör kompletteras med att byggnadsförbud på 12 meter från vägområdet gäller alla allmänna vägar. I beskrivningen av vägnätet bör väg 880 mellan Aareavaara och Kaunisjoesuu omnämnas.

Sid. 108. Det saknas information om kulturhistoriskt värdefulla vägmiljöer. Flera vägmiljöer/-objekt inom kommunen har identifierats som kultur- och teknikhistoriskt värdefulla i de inventeringar som gjorts i samarbetet mellan Länsstyrelsen och Vägverket. Följande sex broar har rankats som s.k. klass-1-broar i rapporten Broarna i Norrbottens län: Stenvalvsbron över Liviöjoki väster om Erkheikki, Bågbron i Tärendö, balkbro i Koivunviemi och plattrambroarna vid Kitkøjärvi och över Harrijoki nordväst om Pajala, väg 983, samt balkrambron över Äihämäjoki öst om Narken

Även nedan uppräknade vägmiljöer har bedömts som kulturhistoriskt värdefulla; väg 868 genom Männikö, väg 859 Jarhois- Olkamangi, väg 879 till Kengis bruk, väg 880 genom Kolari, och partiet genom Huuki, väg 980 genom Kitkøjärvi samt väg 14 Erkheikki-Juhonpieti, väg 517Niva och väg 683 Kaarnevaara, se vidare Värdefulla vägmiljöer i Norrbottens och Västerbottens län. Länsstyrelserna och Vägverket i samarbete. Översiktsplanen bör även innehålla ett kommunalt ställningstagande till de utpekade vägarna.

Under avsnittet om buller och vibrationer bör det framgå att Banverkets grundinställning är att man inte accepterar avsteg från de bullerriktvärden som riksdagen om 1997 (”infrastrukturinriktning för framtida transporter, 1996/97:53).

Kommentar:

Texten ses över och kompletteras.

2. SGI Statens geotekniska institut

Synpunkt:

Det redovisas i samrådshandlingen att risker för översvämning finns längs Torne-Muonioälven. En närmare beskrivning över vilka områden som kan påverkas och som kan begränsa markanvändningen bör redovisas.

SGI vill vidare att områden med pågående erosion och områden med förutsättningar för erosion sammanställs liksom områden där risk för skred och ras kan finnas.

En samlad kartredovisning av samtliga miljö- och riskfaktorer rekommenderas.

Det föreslås även att planförslaget kompletteras med strategier och riktlinjer för hur geotekniska riskfaktorer måste klarläggas vid framtida detaljplanering eller bygglov inom områden med med risker eller oklara förhållanden.

SGI vill också föra fram att vid prövning av markens lämplighet för avsett planändamål med hänsyn till naturolyckor måste livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. vara utgångspunkten. Detta innebär att bl.a. förväntade effekter av ett förändrat klimat bör beaktas. Detta bör belysas i Öp:n.

Kommentar:

Effekter av förväntade klimatförändringar är något som Pajala kommun kommer att arbeta vidare med inom den fortsatta markanvändningsplaneringen bl a inom ramen för de fördjupade översiktsplaner som avses att utarbetas de närmaste åren.

För närvarande pågår en regional översvämningsskartering för Torneälv som kommer att avslutas under 2011 och presenteras under 2012. Till nästa översyn av översiktsplanen och i kommande arbete med fördjupade översiktsplaner och nya detaljplaner kommer kommunen att använda dessa nya skarteringar och redovisar hur risker för översvämning, ras och skred kan komma att påverka markanvändningsplaneringen. Fram till dess kommer förhållandena att undersökas i samband med eventuella exploateringar.

3. Banverket

Synpunkter:

Utredningskorridorerna för ny järnvägsanslutning till Finland från gruvområdet i Kaunisvaara är av riksintresse för kommunikationsanläggningar enligt MB 3 Kap 8 §. Dessa bör beskrivas i text på sid 48 och redovisas på kartan (sid 52).

Kommentar:

Text och karta kompletteras.

Särskild i fråga om bostadsbebyggelse i järnvägens närhet måste en god bebyggd miljö kunna åstadkommas. Detta innebär att buller och vibrationer måste utredas noggrant. Kommunen ansvarar för att buller- och vibrationsmätningar genomförs och banverket lämnar underlag med avseende på tågtrafiken för utredningarna.

4. Förvarsmakten

Synpunkter:

På sida 48 i översiktsplanen finns en text som avser riksintressen enligt MB kap 3. Denna text bör kompletteras med en text om riksintresset för totalförsvaret. Förslag till komplettering finns i yttrandet.

Kommentar:

Texten kompletteras enligt förslaget i yttrandet.

Förvarsmakten har inga synpunkter på vindkraftområdena 1-14. Område 15 som består av 3 mindre delområden, det mellersta av dessa 3 är i konflikt med totalförsvarets intressen. Område 16 är i konflikt med totalförsvarets intressen i den sydvästra halvan och gränsen bör justeras. Område 17 är helt i konflikt med totalförsvarets intressen och bör utgå.

Kommentar:

Beskrivningen av urval av utredningsområden kompletteras. Text till plankarta ändras så det framgår att redovisade områden är utredningsområden, inte prioriterad markanvändning.

5. Kiruna kommun

Synpunkter:

Kiruna kommun har bestämmelser längs Lainio, Torne och Kalixälv i översiktsplan 2002. Pajala kommun har samtliga älvsträckor som utvecklingszoner för besöksnäringen. Samarbete bör beaktas här mellan kommunerna.

En eventuell framtida järnväg till Svappavaara som nämns i miljökonsekvensbeskrivningen kräver flera utredningar innan en markreserv kan avsättas för detta ändamål.

En samordning kring vindkraften bör finnas/fås till stånd.

Det framgår inte av översiktsplanen hur det brännbara avfallet ska sluthanteras.

Vittangi skogssameby bedriver verksamhet i Pajala kommun, vilket bör framgå av kartan på s.102.

Kommentar:

I det kommande tematiska tillägget om Landsbygdsutveckling i strandnära lägen kommer turistanläggningar och boende längs älvdalarna att behandlas utförligare och då kommer också samråd att ske med Kiruna och andra berörda kommuner. Pajala kommun har en påbörjad dialog med Gällivare angående vindkraft och kommer också att kontakta Kiruna och andra berörda kommuner.

En eventuell framtida järnväg till Svappavaara är inte aktuell i nuläget utan redovisas bara som en möjlig utveckling i ett längre tidsperspektiv. Karta ses över och kompletteras.

6. Gällivare kommun

Synpunkt:

Gällivare kommun kommer att ta fram en fördjupad översiktsplan för vindkraft 2010. Ser framemot samverkan med Pajala kommun i dessa planeringsfrågor.

Fortsatt utveckling av det regionala skoterledningssystemet är en viktig fråga för Gällivare kommun både för rekreation liksom för besöksnäringen. Gällivare kommun är angelägen att fortsätta samarbeta kring dessa frågor.

Kommentar:

Pajala kommun har under samrådet påbörjat en dialog med Gällivare angående vindkraft och kommer också att ha en dialog kring skoterledningssystemet.

7. Övertorneå kommun

Synpunkt:

Har inget att erinra mot förslaget till översiktsplan för Pajala kommun.

8. Pellon kunta

Synpunkt:

Har inget att erinra mot förslaget till översiktsplan för Pajala kommun.

9. Muonion kunta

Synpunkt:

Har inget att erinra mot förslaget till översiktsplan för Pajala kommun.

10. Lapplands förbund, Finland

Synpunkt:

I fortsatt arbete kunde planeringssituationen på finska sidan beskrivas och därmed fästas ännu större uppmärksamhet i den gemensamma planeringsuppgiften gällande gruvanläggningarna i Pajala och Kolari .

Lapplands förbund kommer att ta fram en landskapsplan i Västra-Lapplands region (Pello, Övertorneå och Torneå), som naturligtvis kommer också att behandla bl.a. infrastrukturfrågor som har betydelse för Pajala-Kolari gruvverksamheten.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

11. Sattajärvi sameby

Synpunkter:

Samebyn beskriver i sitt yttrande flera faktorer som redan har påverkat rennäringen negativt och som kommer att göra det. Anledningen är att samebyn anser att det är viktigt att kommunen förstår problemen och kan se helheten när samebyn har synpunkter på den markanvändningen som beskrivs i översiktsplanen.

Om förslaget att göra Anttis/Skaitelandet till norskt konventionsområde genomförs innebär det att drygt 15 % av samebyns yta inte får brukas och att byns enda större och goda vinterbetesland försvinner.

Samebyn anser att kommunen bör stödja samebyn i dess strävan att undanta Anttisområdet från att bli norskt konventionsområde.

Samebyn anser att kommunen i planen bör utförligare beskriva följderna av gruvetableringen och befolkningsökningen inte minst för samebyn. Trafiken kommer att öka kraftigt. Särskild väg 392, men även väg 394 och 99/395 kommer att belastas i mycket högre grad. En önskad uppgradering av kommunikationerna enligt kartskissen på sida 108 kommer säkert att behövas. Lika säkert är det att de ovannämnda vägarna behöver beaktas. Det saknas i samrådshandlingen. En stor befolkningsökning innebär ett motsvarande tryck på vildmarken kring byarna. Enligt yttrandet anser Sattajärvi sameby att de blir sannolikt den sameby som kommer att drabbas hårdast av gruvetableringen. Det är inte själva gruvhålets placering som explicit avgör graden av störning utan all verksamhet som följer därav. Kommunen bör kräva att viltstängsel byggs längs ovannämnda vägar.

En uppdatering av riksintressena för rennäringen kommer att ske i närtid.

Samebyn vill särskild understryka vikten av centralområdet, som i norr begränsas av väg 395, i väster av vägen Anttis-Tärendö, i söder av samebyns gräns och i öster av vägen Pajala-Korpilombolo. Området är avgörande för renskötseln inte bara som ett kärnområde utan som genomgångs- och rastområde.

Samebyn vill uppmärksamma att kommunen bör i olika sammanhang samverka även med samebyarna som har bruksrätt på markerna och inte bara med de berörda markägarna.

Kommentar:

Kommunen har enligt lag skyldighet att samråda med samebyarna eftersom bruksrätt innebär att samebyn är sakägare. Det är också viktigt med en tidig och bra dialog för att få ett bra resultat för alla intressenter.

En utbyggnad av vindkraft i samebyns centralområde avvisas bestämd. En utbyggnad bör i första hand ske norr om Torne älv i nära anslutning till gruvetableringen.

Kommentar:

Redovisade områden för vindkraft ska utredas vidare. Samebyarna är samrådspart i det fortsatta arbetet.

Gällande bebyggelse längs väg 395 vill samebyn att nuvarande bebyggelse längs Liviöjokis utflöde inte tillåts fortsätta i riktning mot flygplatsen. Den nuvarande luckan behövs för att renarna ska kunna gå fritt eller föras över Torne älv vintertid.

En utbyggnad av befintlig väg rakt genom Anttisområdet till Pellivuoma kommer att medföra svårigheter att förhindra renarna att lämna Anttisområdet och vid allmän väg kommer kostnaderna att öka.

Gällande uppgraderingen av den befintliga ledningen från Tärendö till Pajala och norrut förbi det blivande gruvområdet, har samebyn förordat den angina "genvägen" norrut från området norr om Liviöjärvi.

Kommentar:

Enligt planförslaget kommer den planerade gruvnäringen och dess kringverksamheter att ge de största konsekvenserna för befolkning och miljö i Pajala kommun.

Alla dessa anläggningar som kommer att behövas bildar ett nät inom och kring utvecklingszonen som tillsammans skapar stor påverkan på naturmiljö och landskap samt förstärker barriäreffekterna för viltet och rennäringen i området.

För att hantera de kumulativa effekter som uppstår på grund av gruvnäringen och dess kringverksamheter kommer kommunen att göra en eller flera fördjupningar av översiktsplanen för gruvområdena. Samebyn är samrådspart i all fortsatt planering.

12. Aareavaara bysamfällighetsförening

Synpunkter:

Föreningen yrkar på att man gör en separat fördjupad översiktsplan för Aareavaara.

Föreningen motsätter förslaget om utökat byggförbud längs RV99 dvs från dagens 12 meter till 30 meter.

Föreningen vill att översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen kompletteras så att den även berör historiska fornyfyndigheter som t ex den i Aareavaara och hur det påverkar ev byggande i området.

Efterlyser att alternativ 1 enligt översiktsplanen beskrivs i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vill att järnvägens konsekvenser presenteras i MKB:n.

Efterlyser en linje från kommunen beträffande gränsälven och satsningar inom turismen där.

Vill att sista stycket på sida 126 i öp:n ska strykas. Den handlar om finsk lagstiftning som ska påverka det svenska strandskyddet.

Kommentar:

I arbetet med en fördjupad översiktsplan för gruvområdet kommer varje by att studeras och redovisas utifrån sina förutsättningar. I fördjupningen ska klart och tydligt framgå vad som planeras för varje by för sej. För att se den sammanlagda påverkan är det också viktigt att se till

helheten, därför kommer fördjupningen att ta med alla de byar som finns nära gruvområdet, och också området där en eventuell ny bro passerar gränsälven.

När det gäller byggförbud (skyddsavstånd till vägområde) längs riksvägar beslutar Vägverket, och beslutet om 30 meter gäller redan. Bestämmelserna gäller inte inom område med detaljplan eller för åtgärder som kräver bygglov. Länsstyrelsen kan också ge tillstånd för bebyggelse inom skyddsområde.

De historiska fornfyndigheterna kommer att hanteras i den fördjupade översiktsplanen.

Planförslaget baserar sig på alternativ 2 och MKB handlar om vilka konsekvenser planförslaget kan få.

Det finns ännu inget beslut om ny järnväg, och planeringen har inte kommit så långt att alla konsekvenserna går att beskriva. I Banverkets planering ingår MKB som beskriver konsekvenser utförligare.

Pajala kommun och utvecklingskontoret PUAB arbetar kontinuerligt med utvecklingen av turismen, synpunkten att det borde tas fram riktlinjer för gränsälven noteras för det fortsatta arbetet.

Stycket på sid 126 stryks.

13. Kengis Bruk

Synpunkter:

Kengis bruk anser att LIS-områden är bra sätt att förhindra att det uppstå administrativa hinder att utnyttja områden inom 100 meter från älven till bebyggelse av olika slag förstås med hänsyn taget till rörligt friluftsliv och andra intressen. Det är centralt för markägare att kunna planera sin markresurs långsiktigt utifrån egna planer och behov för att möjliggöra en utveckling av berörda näringar. Kengis Bruk har pekat i bilagda kartor (Bilaga 1.) de strandområden (egna marker) som Kengis Bruk anser speciellt viktigt att ingå i LIS-områden.

Kommentar:

Pajala kommun har påbörjat ett tematiskt tillägg om Landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS). Synpunkterna kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

14. Arelax Lapland, Bengt Göran Niska

Synpunkter:

Gällande strandskyddet bör det vara samma regler i hela kommunen.

Hänsyn till de finska strandskyddsreglerna bör inte tas gällande strandskyddet vid gränsälven.

Det utökade byggförbudet till 30 m. längs väg 99 bör inte genomföras.

Bifogat finns ett förslag om ändrad vägsträckning kring Huukki, Aareavaara och Tapuli som Arelax anser vara positiv för miljön, gruvbolaget och för Pajala kommun som attraktiv bostadsort. (Bilaga 2.)

Kommentar:

Stycket på sid 126 stryks.

När det gäller byggförbud längs väg 99, se Aareavaara byasamfällighets synpunkter och kommunens kommentarer.

Synpunkterna på ändrad vägsträckning kommer att tas med i det fortsatta arbetet.

15. Kerstin Tuomas Larsson

Synpunkter:

Gång- och cykelväg efter genvägen är bra.

Bra att tornedalsvägen förmodligen kommer att övergå till att bli kommunal angelägenhet med farthinder, och att vägen inte är tänkt för tyngre trafik.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

16. Carin och Håkan Forsén

Synpunkter:

Håller med om den angivna målsättningen, att vid en stor befolkningsökning med åtföljande ny bebyggelse av bostäder, förtäta befintlig bebyggelse i samhället Pajala och i byarna. Men den kommunala översiktskartan antyder att kommunen anser att det ska byggas nya bostäder mellan Mertapalo och Kengis bruk på ömse sidor om älven. Vi avvisar bestämt ett sådant synsätt. Markerna i Kengis på ömse sidor älven har efter idogt arbete av markägaren med flera åter hävdats som välskött jordbruksmark. Det är olämpligt att bryta sönder ett jordbrukslandskap med spridd villabebyggelse. Dessutom kommunala kostnaderna för att ordna vatten och avlopp samt vägar i en sådan långt utdragen "tarm" från gränsen av befintlig bebyggelse torde bli höga och kräva stora ingrepp i naturen.

Förutom det på kartan markerade området i Kengis med höga kulturmiljövärden, finns motsvarande begränsningar för markutnyttjande, utfärdade av länsstyrelsen, för det strandnära området mellan vår fastighet Kungsstrand 1:4 och Mertapalo.

På sida 31 står att flertalet ortsnamn är samiska eller meänkieli. Det är inte korrekt, meänkieli är en modern uppfinning. Det (gemensamma) språk som har gett platser namn är, förutom samiska, *finska*.

Förklaringen på samma sida av ortsnamnet Pajala synes vara en nytolkning. Bättre är att acceptera den förklaring som återfinns i Svenskt ortnamnslexikon, utgiven av Språk- och folkminnesinstitutet vid Uppsala universitet, tryckt senast 2003 (ISBN 91-7229-020-X): "*Paiala* 1603 (avser byn). – Sockennamnet, som är finskt, är lånat från byn, vars namn är bildat till personnamnet *Pajainen* (byns förste bebyggare) med tillägg av en bostadsangivande ändelse *-la*. I personnamnet ingår *paja* 'smedja'. Ortens nordsamiska namn *Bájal* återgår på det finska namnet." (sida 31 öp)

På samma sida anges att de tre rundlarna i kommunvapnet symboliserar silvermynt. Det rätta torde vara att det är tre mynt (med hänvisning till kopparmyntstillverkningen i Kengis). Sköldens heraldiska färger i grönt och silver har inget att göra med silvermynt (liksom inte att resten av symboliken med gränsälven skulle återge någon färg på vattnet).

På sida 43 anges projektet Meänmaa. Finns det kvar?

Rennäringen på sida 101 är snålt beskriven. Det bör framgå i beskrivningen att medlemmar i koncessionssamebyarna är, förutom den som har renskötselstillstånd, den som äger eller brukar en jordbruksfastighet. Huvuddelen av renarna innehas av skötesrenägare och renarna ger ett viktigt tillskott till matbordet och till den sociala sammanhållningen i bygden.

Antalet personer direkt sysselsatta i rennäringsen kan anges på olika sätt. Enligt uppgift finns det hos kommunen en utredning gjord tidigt på 1990-talet och som beskriver direkta och indirekta följder av rennäringsen inom kommunen. T.ex. bör Keros fabrik i Sattajärvi framhållas.

Kommentar:

Plankartan anger områden för bebyggelse där det redan finns viss bebyggelse. Skalan på plankartan kan ge upphov till olika tolkningar. För området runt Pajala och Kengis anges att en fördjupad översiktsplan ska tas fram eftersom det kan förväntas en efterfrågan på mark för boende och verksamheter. I fördjupningen ska hänsyn särskilt tas till befintliga bebyggelsemönster och kulturmiljöer som jordbrukslandskap. Utifrån de värden som finns i området ges förslag på var och hur förtätningar kan var lämpliga. Den fördjupade översiktsplanen är också en demokratisk process med samråd och utställning där synpunkter kan lämnas.

Det har kommit många synpunkter på ortsnamnet till kommunen. Texten ses över och källor redovisas.

Meänmaaprojektet avslutades i årsskiftet 09/10.

Synpunkterna på rennäringsen noteras och texten ses över och kompletteras.

17. Inga Britt Uusitalo

Synpunkter:

Anser att ordet Pajala sannolikt inte kommer från samiskan, utan är efter en av de första nybyggarna, Lasse Pajanen samt att finska ordet paja betyder smedja. Pajala-trakten har en lång tradition av smedjor och malmbrytning. (sida 31 öp)

Kommentar:

Det har kommit många synpunkter på ortsnamnet till kommunen. Texten ses över och källor redovisas.

18. Mona Kumpula

Synpunkter:

Mona Kumpula som privatperson ställer sig bakom skrivelsen med synpunkter från Aareavaara byasamfällighetsförening vad gäller innehållet i översiktsplanen, med tillägget att hon anser att RV 99 ska vara av Riksintresse före Lv 395.

Mona Kumpula(MK) anser att Pajala Kommun inte ska anta en ny översiktsplan på de grunder som framgår av materialet. MK anser att enligt den information hon fick del av i Kaunisvaara, så är behovet av ny översiktsplan endast påkallat av den gruvverksamhet som planeras. MK anser dock att det inte finns tillräckligt med indikationer på att en seriös gruvsatsning är på gång. Därför anser MK att en ny översiktsplan inte kan beslutas på det material som är framlagt "Förslag till översiktsplan för Pajala Kommun".

MK anser vidare att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig.

Kommentarer:

Vägverket beslutar vilka vägar som ska vara av riksintresse, kommunen redogör bara för deras beslut.

Kommunen är enligt Plan- och bygglagen, PBL, skyldig att se över sin översiktsplan varje mandatperiod. Pajala kommuns senaste översiktsplan är från 1992 och även om det inte hänt så mycket i kommunen under den perioden så har det kommit ny lagstiftning, bland annat om strandskydd.

Pajala kommun anser att sannolikheten för att en ny gruva öppnas är så stor att kommunen ska planera utifrån det.

19. Martin och Johanna Hjärtström

Synpunkter:

Saknar Pajalas (centrala Pajala) odlingslandskap i denna plan (sida 90). Det strandområde som vi vill ska tas med i översiktsplanen och som är värt att bevaras finns från Tornbergsgårdarna vid slutet av Norra strandvägen och som sträcker sig upp till Älvbrinken. Denna miljö är unik med sina dalar, odlingsmarker och kulturbyggnader och ligger därtill intill natura 2000 området Torneälven.

Dessutom vill de påpeka att Pajalas historia inte ännu är omskriven utan har lärt sig som barn är att namnet Pajala kommer ur ordet Paja vilket betyder Smedja på finska/meänkieli. (sida 31 öp). Det är inkorrekt att göra omskrivningar i detta sammanhang.

Kommentar:

För området runt Pajala och Kengis anges att en fördjupad översiktsplan ska tas fram eftersom det kan förväntas en efterfrågan på mark för boende och verksamheter. I fördjupningen ska hänsyn särskilt tas till befintliga bebyggelsemönster och kulturmiljöer som jordbrukslandskap. Utifrån de värden som finns i området ges förslag på var och hur förtätningar kan var lämpliga.

Det har kommit många synpunkter på ortsnamnet till kommunen. Texten ses över och källor redovisas.

20. Tore Hjort, ordförande STR-T (Svenska Tornedalingars Riksförbund)

Synpunkter:

Jag har fått några frågor kring namnet Pajala. Hur har det namnet tillkommit? Finns det någon historik kring namnet och finns det någon dokumentation kring det? Har namnet ett samiskt eller finskt ursprung? Vad berättas det om ursprunget? (Bifogar uppgifter från wikipedia)

Kommentar:

Det har kommit många synpunkter på ortsnamnet till kommunen. Texten ses över och källor redovisas.

21. Ingvar Kauppi

Synpunkter:

Ingvar Kauppi finner det önskvärt att Kangos hembygdsmuseum tas med i uppräknigen av kulturvärda objekt (sida 83). Beskrivningen av kulturvärden finns med i hans yttrande.

Kommentar:

Kommunen har beslutat att översiktplanen ska vara övergripande och inte ta med så många detaljer eftersom kommunen är stor och det är bråttom att ta fram en plan som är anpassad till en eventuell gruvbrytning. Synpunkten noteras för det fortsatta arbetet.

22. Torsten Niemi

Synpunkter:

Vad tänker kommunen göra åt Kaunisvaara skolan?

Kommer kommunen ta hänsyn till boende i Sahavaara vid ev gruvbrytning.

Trafiken kommer att öka med bl.a. problem med dammet från vägen.

Kommentarer:

Skolbyggnader hanteras inte i översiktsplanen.

Pajala kommun har påbörjat en fördjupad översiktsplan för gruvområdet. I den planen kommer varje by att studeras och redovisas utifrån sina förutsättningar. I fördjupningen ska klart och tydligt framgå vad som planeras för varje by för sej. Fördjupningen görs bland annat för att få en bra bild av hur de boende nära gruvområdet påverkas och hur eventuella negativa konsekvenser bäst hanteras.

23. Gertrud Uusitalo

Synpunkter:

Föreslår att folkets hus - lokaler, bygdegård - lokaler och eventuellt andra gemensamma lokaler i kommunen redovisas i öp:n.

Gertrud Uusitalo anser att kommunen ska göra fördjupad översiktsplan över Aareavaara, Kaunisvaara/Sahavaara och Huukki varje by för sig. Hon tycker vidare att det då blir klart och tydligt vad som kommer att hända med varje by.

Kommentar:

Kommunen har beslutat att översiktsplanen ska vara övergripande och inte ta med så många detaljer eftersom kommunen är stor och det är bråttom att ta fram en plan som är anpassad till en eventuell gruvbrytning. Förslaget att redovisa gemensamma lokaler är annars bra och synpunkten tas med i det fortsatta arbetet.

I arbetet med en fördjupad översiktsplan för gruvområdet kommer varje by att studeras och redovisas utifrån sina förutsättningar. I fördjupningen ska klart och tydligt framgå vad som planeras för varje by för sej. För att se den sammanlagda påverkan är det också viktigt att se till helheten, därför kommer fördjupningen att ta med alla de byar som finns nära gruvområdet, och också området där en eventuell ny bro passerar gränsälven.

24. Rolf Hjärtberg

Synpunkter:

Påpekar att man bör ansöka om medel för inventering av vandringshinder. Därefter åtgärda problemen med trummor (sid22).

Påpekar att det i kommunen finns många klass1 myrar och att det kan finnas behov av skogsbilvägar till marker som ligger bakom myrar med höga natur- och kulturvärden, eftersom klimatet blir varmare med sämre möjligheter till vintervägar.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

25. Tommy Krekula

Synpunkter:

Tommy Krekula anser att området med byarna Sahavaara, Kaunisvaara, Aareavaara och Huukki är inte lämpligt för gruvnäring/gruvverksamhet. Han anser vidare att gruvnäring i området skulle innebära störningar i form av buller, damning och vibrationer; utsläpp till mark och vatten som kan vara skadliga för människor, djur och natur, förfölning av landskapsbilden; störningar för friluftslivet och rekreation; negativa sociala konsekvenser för människors fysiska och psykiska hälsa.

Kommentar:

*Kommunen anser att fördelarna av gruvverksamheten överväger nackdelarna.
Gruvbolaget får i miljötillståndet villkorat hur verksamheten ska bedrivas så att de negativa hälso- och miljöeffekterna blir så små som möjligt.*

26. SGU, Sveriges geologiska undersökningar

Synpunkter:

SGU har efter samrådstiden inkommit med ett yttrande som redovisas sammanfattat. De anser att en materialförsörjningsplan för ballast ska redovisa i översiktsplanen och att den bör samordnas med närliggande kommuner.

Kommentar:

Synpunkten noteras.

SGU efterlyser också redovisning av radonförhållanden och hantering av dessa.

Kommentar:

Text och kartor kompletteras.

SGU är ansvarig myndighet för miljökvalitetsmålet "Grundvatten av god kvalitet" och anser att kommunen borde ha en plan för hur det ökade vattenbehovet ska tillgodoses eftersom planen utgår från scenariot med en befolkningsökning. De vill också se en redovisning av vattentillgången i befintliga vattentäkter. Vidare anser SGU att områden som är viktiga för framtida vattenförsörjning bör framhåvas i planen och att hänsyn tas till dessa i fortsatt planering. SGU instämmer också i Länsstyrelsens synpunkt om att planens konsekvenser för dricksvattensförsörjning bör framgå och också uppmärksammas i miljökonsekvensbeskrivningen. SGU förordar generellt att alla allmänna vattentäkter har ett skydd och att viktiga områden för framtida vattenförsörjning skyddas och rekommenderar därför att kommunen ser över behovet av skydd.

SGU vill uppmärksamma att det i översiktsplanen kan vara lämpligt att ta upp frågor som rör enskild vattenförsörjning.

Kommentar:

Synpunkterna noteras och kommer att tas med i det fortsatta planeringsarbetet.

D. Samrådsmöten, sammanfattning

Samrådsmöte översiktsplan, näringslivet 2009-10-16

Framtiden, vilka näringar kommer att växa? Vilka kommer att krympa? Vilka försvinner? Vilka kommer till?

- Om Gruvan kommer, kan entreprenad, service, turismen växa. Jordbruk krymper, Skogen kan växa.
- Samtliga näringar växer.
- Turismen, camping, synergier såsom fiske, golf, kulturella inslag mm. Shopping inom alla områden. De som försvinner har troligtvis inte anpassat sig för de förändringar beträffande attityd, beteenden och service.
- Mekaniska verkstäder, vvs, el
- Entreprenörer, maskin, anläggning, bygg, handel dagligvaror, sällanköp växer om gruvan öppnar.
- Gruvnäring, entreprenad, bygg, entreprenörer väg, utb. Sektorn, it, språkutb. Pessimister försvinner.
- Låglönesektorn minskar initialt.
- Besöksnäring, industri, växer. Behövs mer serviceföretag, vaktmästeri, tvätt, städ etc.
- Personaluthyrning restaurang, boende, service, turism växer. Farhågan är att befintliga verksamheter trampas åt sidan, när drakarna kommer. Kriminalitet, droger, skapar otrygghet samtidigt som en del näringar exploderar och avknoppar nya företag. Återuppstår skoterlederna?
- Skog, jordbruk, industri, turism, vindkraft, vattenkraft, service växer. Flisvärme också.
- Inget försvinner om gruvan kommer.

Vad behöver näringslivet i denna situation? Speciellt vad gäller samhällsplanering?

- Snabba beslut, vilket inte är tradition i denna kommun. Nytt styre om det ska lyckas. Anställ kommunpersonal efter kompetens, ej partifärg och gott kontaktnät som nu!
- Information är nog av stor betydelse med täta info träffar!! (som denna)
- Lokaler och bättre vägar.
- Att få möjligheten att påverka och få information fortlöpande.
- Industritomter.
- Bostadsplanering, industrimark.
- Det mesta behövs vid tillfället.
- Utökat utvecklingsbolag för rådgivning finansieringshjälp mm.
- Utbildad personal, tillgång till boende, attraktivitet för inflyttare, företag och övr. medborgare.
- Utbildningar, bostäder för inflyttande.
- Utbildningar, folk.
- Hjälp med planering av olika behövda näringar.
- En generös kommunikation mellan näringslivet och kommunen.
- Man bör planera samhällen i redan befintliga byar. Varför bygga på stranden? Alla kan ju ta sig till stränderna.
- Byggbara tomter i byarna som berörs av gruvorna.

Nya industriområden, var bör de placeras?

- I utkanterna.
- Samlade.
- Andra sidan älven, norra sidan.

- Nära gruvan, flygfältet.
- Så nära gruvområdet som möjligt.
- I kring centralorten – östra sidan av älven.
- Långt från samhället.
- I alla gamla tätorter dvs. Pajala, Junosuando, Korpilombolo, Tärendö, samt i närheten av gruvområdet.
- Miljövänligt i närheten av bra infrastruktur och områden som gynnar varandra.
- Vid befintlig industrimark.
- Där entreprenörer finns, inte alltid i närområdet.
- Hålla Norra Pajala infart "clean" så flygturister ej ser industrin först.
- Vid gruvområdet i anslutning till gruvan så klart! Var annars?
- Östrasidan av Torneälven i Pajala centralort. Hänsyn bör tas till industritomter i anslutning till markanvändningarna utanför planområden.

Möjliga konflikter vad gäller markanvändning mellan olika näringar, intressenter och individer?

- Skogsbruk, rennäring och friluftsliv. Störning på bred front och för all framtid.
- Rennäring, jakt och fiske. Sattajärvi tung trafik.
- Gruvnaering, skogsbruk och turism.
- Rennäring påverkas av alla areella näringar.
- Konflikter angående tomter, lägen för tomter, lokaler, mm. Även vem som har rätt att använda markerna.
- Rennäring, miljöaktivister.
- Ren -och skogsnäringen.
- Viktigt med samrådsträffar innan konflikter.
- Betala bra för mark eller arrende över marknadspris.
- Mellan markägare och rennäring, turism, entreprenörer, skogsplaner

Möjliga samverkansvinster mellan olika näringar?

- Små företag kan ta större offerter vid samarbete.
- Samarbete viktigt.
- Ett positivt klimat borgar för vinster inom de olika näringarna.
- Logistik.
- Gemensamma anbud, som gagnar flera områden.
- Skogsnäring, turismen, flyget, gruvnäringen – klara samverkansvinster.
- Turism, rennäring, jakt, fiske, IT och maskinbolag. Större bolag mellan kommunalverksamhet och turism. Se samhällsnyttan, inte lönsamhet för varje verksamhet.
- Samverka med gemensam kapacitet: maskinrum, logi, övrigt.
- Tänk att en gång i livet få känna av "växtverk" som företagare... Kanske kan vi börja samarbeta.
- Befintliga vatten, avlopp, el, vägar, gatubelysningar. Billig byggmark.

Samarbete med Finland?

- Kommer säkert att öka men på entreprenads/Entreprenörs nivå.
- Ja, under samma villkor.
- Bör utvecklas, men byråkrati i Sverige måste minska om finnarna inte ska springa ifrån oss. Jobba med hur man ska möta den finska marknaden.
- Viktigt.
- Ja, i viss mån. Transport –personal???
- Tror ej!
- Ja, men fördel svenska sidan och ej som alltid till Finland.

- Helt klart. En förutsättning för att det ska lyckas.
- Konkurrenten kommer att ske fritt.
- Ja, det bör finnas.
- Självklart.
- Finländarna är patrioter. Vet ej om "meän maa" lyckas bryta denna trend. Men hoppas kan man ju. Vi behöver en moderat Niska.
- Viktigt inom olika branscher. Mark- och fastighetspriser är mycket högre i Finland.

Övriga synpunkter

- Det krävs många duktiga drivande personer i ledande befattningar för att lyckas.
- Lösa befolkningsinflyttningen - svåraste nöten!
- En kommun som samverkar bättre med företagarna.
- Att planera framtiden kan bli alltför mycket att titta in i kristallkulan. Samtidigt måste vi inhämta information utifrån och inte bara i malmfälten. Isolation får inte ske.
- Vi bör kunna ha kvar de viktigaste skoterlederna som sammanför serviceställen, och kopplar ihop kommunerna. (Kiruna, Gällivare)
- Inte riva befintliga anläggningar. Flisvärme viktigt, kan ge arbete.

Frågorna som uppkom på mötet

Är det rimligt att "gamla" planer hindrar utvecklingen i vissa områden? Ska inte sådana planer strykas?

Viktigt med aktuella planer, kommunen har planmonopol. Att förnya planer är en kostnadsfråga, processen med ny översiktsplan kan aktualisera förnyelse av inaktuella planer.

Under samrådtiden är det möjligt att hela tiden lämna synpunkter.

Kan inte beslutet att riva hyreshus i Korpilombolo tas tillbaka med tanke på vad som pågår i kommunen?

Kommunen har fått pengar från staten för att riva dessa hus., om husen inte riva blir kommunen återbetalningsskyldig.

Hur går processen med ÖP till?

Samråd (6-8 veckor) synpunkter kan lämnas.

Utställning 2 månader, synpunkter kan lämnas.

Öp antas under våren, början på sommaren.

Strandskyddet, det är dags för en förändring!

Hur mycket ökar tung trafik genom Sattajärvi by? Ser faror med det.

Öppna möten och med referensgrupper kommer att hållas. Kontinuerlig information viktigt. Skoterleder, underhåll viktigt för turismen mm.

Industrier i Northlands område eller i direkt anslutning till området? Ska diskuteras med Northland, både och ska finnas.

Samråd Kitkiöjärvi 2009-11-26

(7 deltagare)

- Finns det förbokade/planerade områden för var husen från Sahavaara kan flyttas? Svar: Finns ej planerat i dagsläget. Måste lösas av gruvbolaget.
- Har kommunen samarbete med Finland? Planerade områden t ex för industriområden? Svar: Man tittar närmare på bland annat detta i kommande fördjupade översiktsplaner.
- Samebyn påpekar att de vill jobba tillsammans med kommunen och gruvbolaget i tidigt skede för att undvika onödiga konflikter. Renbeteskonvention innebär att 3 stora områden blir norska renbetesområden. Stort problem för samebyar i Pajala.

Samråd Kaunisvaara 2009-12-03

(14 deltagare)

- Fråga: Kan nya VA-anläggningar komma att installeras? Ex. i Aareavaara? Svar: Nya VA-anläggningar kan komma att installeras ex vis i Aareavaara, om befolkningen ökar där. Allt beror på var folk väljer att bosätta sig.
- Fråga: Vilken åsikt har kommunen om fornminnen? Svar: Fornfyndigheterna kommer inte att hindra järnvägen eller gruvan.
- Fråga: Hur är det men den planerade järnvägen? Svar: Finansieringen är ännu inte klar men det verkar positivt. Fastlagt placering finns inte för järnvägen än, i järnvägsutredningen fastställs läget. Pipeline är alternativet.
- Fråga: Varför är Tarendö inte med i utvecklingszonen (kartan)? Svar: Området illustrerar den del i kommunen där man tror att det kommer att hända mest gällande gruvor, nya vägar, järnväg och nya kraftledningar mm. Med det menar man inte att det inte sker utveckling även i andra kommundelar.
- Fråga: Vill kommunen inte utveckla flygplatsen? Svar: Flygtrafiken har redan ett tillstånd som tillåter mer än 100 ggr dagens trafik.
- Fråga: Gällande läckage av ytvatten från berg, kan radon komma till vattnet? Svar: Vattnet ventileras, detta tar bort radonet.
- Fråga: Varför finns bara alternativ 2 med i MKB:n, men i ÖP:n nämns 0, 1,2 alternativen? Svar: Planförslaget baserar sig på alternativ 2 och MKB handlar om vilka konsekvenser planförslaget kan få, men alternativ 0, nollalternativet, behandlas också i MKB:n som jämförelse. Mellan alternativ 1, 2 är konsekvenserna desamma dock med en gradskillnad.
- Fråga: Varför handlar MKB mest om gruvans effekter i miljön? Svar: Gruvan är den verksamhet i Öp:n som kommer att ge den största påverkan miljömässigt men även socialt, kulturellt och samhällsekonomiskt.

Det framfördes åsikter om att man vill separera den kommande fördjupningen över Kaunisvaara/Sahavaara/ Aareavaara/ Huuki. Gällande miljökonsekvenser framfördes att det är viktigt att kommunen och byborna har samma linje mot gruvbolaget.

Samråd Junosuando 2009-12-08

(12-15 deltagare)

- Fråga: Hur är det men den planerade järnvägen? Svar: Finansieringen är ännu inte klar men det verkar positivt. Placering av järnvägen är inte fastlagd än, i järnvägsutredningen fastställs läget, dock verkar det nordliga alternativet mest troligt. Pipeline är alternativet.
- Fråga: Hur många arbetstillfällen beräknas gruvsatsningen skapa? Svar: Fram till december 2010 ca 300, under 2011 växer antalet anställda i gruvbolaget till ca 700. (uppskattningar)
- Fråga: Hur länge kan det väntas med ny bostadsbebyggelse? Viktigt att bygga i god tid och dessutom är det billigare att bygga under lågkonjunkturen. Svar: Kommunen kommer inte att bygga utan det är andra aktörer som får stå för nybyggnation. Problemet är att nyproduktion

har hög hyresnivå. Vem hyr? Även svårt att få krediter till nyproduktion i Pajala, det kanske sker en förändring där.

- Fråga: Varifrån kommer människor att flytta till Pajala? Svar: En del hemvändare kommer, från områden med hög arbetslöshet samt även från utlandet hoppas man få inflyttande. Det är viktigt att ha beredskap gällande boendemöjligheter, tomter mm. Erfarenheterna från andra områden (Sotkamo) visar att bristande bostadsmöjligheter kan leda till stor inpendling och liten inflyttning dvs precis det Pajala kommun vill undvika.
- Fråga: Har kommunen pekat ut områden var ny bebyggelse kommer att hamna? Svar: Kommunen vill tillvarata den befintliga infrastrukturen och förtäta i befintliga byar. Kommunen kan dock inte styra var folk kommer att bosätta sig.

Det framfördes att Kangos hembygdsmuseum inte är upptagen i uppräknigen av kulturvärda objekt i ÖP:n. Nämnas kan att Kangos hembygdsmuseum är bildat 1934 och är således det äldsta museet i Pajala kommun. I samlingar finns redskap från stenåldern, från bondesamhället och från den samiska kulturen. Samarbete och dateringar har skett i samarbete med läns museet. Inlämning av gamla bruksföremål sker kontinuerligt och fortfarande i samarbete med läns museet.

En stenåldersboplats finns i området, en av de äldsta i Norrland. Våtmyrmarken Ainettivuoma finns i området. Kalle kommenterade att Ainettivuoma ingår under Tervaniemi i uppräknigen av myrskyddsområden i ÖP:n.

- Huhtanen - bron är av stor betydelse för Junosuando.
- Lainioälven är av laxreproduktionssynpunkt en väldigt bra älv. (bästa i kommunen)
- Inte tillåta bebyggelse överallt i kommunen, kommunala kostnader ökar i och med att fritidsbebyggelse omvandlas till permanent bebyggelse.
- Man borde avvakta med nedläggningarna av distriktsmottagningar pga de förväntade förändringarna i kommunen. Billigare lokaler finns att få tag på. Konsekvensen av nedläggningar blir bl a ökat pendling inom kommunen.

Samråd Täreändö 2009-12-10

(2 deltagare)

- Fråga: Tycker att även jordbruk är ett viktigt näringslivsområde för Pajala. Svar: Jordbruk är färre i antalet, de befintliga är dock större verksamheter. Hästhållning ökar.
- Fråga: Den befintliga torvtäkten Isonahonvuoma har dålig skötsel och tillsyn enligt synpunkten. Torvtäkten förorenar Täreändöälv. Strategi för torvtäkter i kommunen efterfrågas.

Samråd Korpilombolo 2009-12-15

(10 deltagare)

- Fråga: Tänker man göra fältmätningar vid vindkraft? Svar: Ja, om det beslutas om etablering.
- Fråga: Vilka konsekvenser har torvbrytning? Svar: Det kan slamma rejält i vattendrag exempelvis.
- Fråga: Hur är det med malmen i Narcken? Svar: Finns inte ens undersökningstillstånd idag.
- Fråga: Hur mycket kommer själva gruvbrytningen att ge inkomster till kommunen? Det framfördes farhågor om att anläggningarna hamnar i Finland, entreprenörer pendlar från annat håll bland annat. Det sades att man inte ska glömma andra verksamheter som kan

- utvecklas, "inte lägga allt i ett bräde". Svar: Kommunen har ansträngd ekonomi, gruvan är viktig för kommunen. Gruvetableringen genererar flera andra arbetstillfällen inom olika näringsgrenar. För att få människor att bosätta sig på orten, är attraktivitetsfrågorna viktiga.
- Fråga: Var byggs verken gällande gruvetablering? Svar: Anrikningsverket byggs på svensk sida, pelletsverkets placering är osäkert.
- Fråga: Vad kan planen få för konsekvenser för Korpilombolo? Svar: Trafikökning.

Åsikter framfördes att man inte vill ha farliga godstransporter genom byarna. Järnväg till kusten ger förbättrade möjligheter till skogstransporter, turism osv.

Samråd Pajala 2009-12-17

(9 deltagare)

- Fråga: Har man tänkt på de kommande klimatförändringarna vid Öp-planering? Svar: Ras- och skredkänsliga områden kommer att tilläggas till planen. Även riskområden för översvämningar kommer att tillfogas.
- Fråga: Finns det planer för att bygga gång- och cykelväg vid genvägen? Svar: Finns aktuella planer för rondeller, vägverket har varit här och tittat på dessa.
- Fråga: Finns det planer som främjar turismen? Bättre möjligheter t ex för bad(ute) lockar även barnfamiljer. Badbrygga attraktivt. Svar: Exempelvis islador, ridanläggningar, sporthallar finns. Kommunen har ansträngd ekonomi. Badbrygga borttaget pga rädsla för olyckor.
- Fråga: Finns det några negativa aspekter med den planerade gruvverksamheten? Svar: Miljöpåverkan, barriäreffekter, buller, tunga transporter osv. Det positiva överväger dock.
- Fråga: Har kommunen pekat ut områden var ny bebyggelse kommer att hamna? Vad ska byggas, det finns lägenhetsbrist i kommunen. Svar: Det finns ett planerat område i Pajala centralort (Tallbacken), där det finns plats för ca 130 nya bostäder, infrastruktur finns färdigt. Funderingar finns att bygga vid norra älvstranden med gångbro över. Även privata obebyggda tomter finns. Vid gamla skolan är det en plan på gång med plats för fler bostäder.
- Fråga: Finns det planer i andra byar? Svar: Tomter finns, inventering är på gång.

Frågor och synpunkter från samrådsmötena har tagits med i planarbetet och kommer också att finnas med i den fortsatta kommunala planeringen.